Teksten bij de dienst van zondag 18 oktober 2026

Woorden nav het lied Geen licht aan zee
Geen licht aan zee.
Soms raken we de richting kwijt.
We zoeken houvast,
maar vinden het niet.
We dragen verdriet om wat was
en zien wat ons dierbaar is
onder onze handen verdwijnen.

Het is een heftig, indringend, soms bijna wanhopig lied dat we zojuist hoorden.

Toen ik dit lied de eerste keer beluisterde
hoorde ik aan het einde zingen:
‘Ik hou me vast aan iets.’

Ik denk dat ik op dat moment, onbewust, het nodig had
Om na deze heftige tekst te horen over dat iets.
Omdat een mens, juist wanneer alles wankelt,
zo graag iets zoekt om zich aan vast te houden.
Een belofte, een hand, een teken van hoop.
Iets dat zegt: het komt goed,
je staat er niet alleen voor.

Maar wellicht hebben jullie het wel goed verstaan
Simone schreef en Frederique zong:
‘Ik hou me vast aan niets,
tot niets meer overblijft.’

En dat is iets heel anders.
Rauwer, donkerder, zonder vangnet.
Zonder woorden waaraan we ons kunnen optrekken.

Die momenten zijn er waarop niets ons nog houvast biedt
En we niet weten hoe nu verder.

Verdriet om wat er was,
verdriet om wat nu sneuvelt.
Om wat verloren ging,
om wat misschien nooit meer wordt zoals het was.
En om alles wat we niet kunnen herstellen,
hoe graag we dat ook zouden willen.

En toch
Ik verstond niet voor niets het woord iets.
Dat iets verstond ik vanuit een
weten diep van binnen
Vanuit die Stem van zolang geleden
De stem van God die zegt:

‘Moet je door het water gaan, Ik ben bij je.
Of door rivieren, je wordt niet meegesleurd.
Moet je door het vuur gaan, het zal je niet verteren,
de vlammen zullen je niet verbranden.’
Let wel:
Deze stem verteld ons niet dat het allemaal wel meevalt.
Deze stem beloofd niet dat de nacht snel voorbij zal zijn.
Er staat niet dat het water er niet zal zijn.
Niet dat het vuur ons bespaard blijft.
Niet dat we nooit zullen breken
of altijd zullen weten waar we ons aan vast kunnen houden.
Maar er staat wel: Ik ben bij je.

Ik denk dat daar mijn geloof begint:
Niet bij de zekerheid dat we iets hebben
om ons aan vast te houden,
maar bij de vraag of wij worden vastgehouden
wanneer we zelf niets meer kunnen vasthouden.

Dat is wat ik vandaag graag wil aanreiken
De belofte van nabijheid.
Dat we niet worden vergeten,
niet worden losgelaten,
ook wanneer we zelf geen houvast meer vinden.
Er is een hand die ons zoekt,
juist wanneer wij elkaar dreigen te verliezen.
Er is een stem die blijft klinken
Juist als wij geen woorden meer hebben.

En we hoeven die belofte vandaag
nog niet helemaal te geloven.
Maar we mogen haar wel horen,
en voorzichtig met ons meedragen
en erop vertrouwen dat anderen haar
voor ons kunnen vasthouden
wanneer wij dat zelf niet meer kunnen.

Geen licht aan zee.
Geen kaart, geen teken.

En toch die ene belofte,
midden in het water,
midden in het vuur,
midden in alles wat ons ontvalt:
Ik ben bij je.

Verhaal voor iedereen:
Het vogeltje Tjilp was geen gewone mus; hij was de vliegkampioen van het Grote Bos. Normaal vloog hij vlijmscherp tussen de takken door en deed hij de vetste loopings. Maar vandaag zat hij met hangende vleugels op een dikke tak.Het bos was in rep en roer. De Grote Ekster-bende had namelijk de boom direct naast hem geclaimd en pikte al het eten in. alsof dat nog niet genoeg was, was gisteren zijn favoriete vliegmaatje verhuisd naar het sparrenbos verderop.
In zijn buik zat een donker, wanhopig gevoel. Waarom was alles ineens zo stom en oneerlijk? Op de vogelschool zongen ze altijd over de Grote Schepper die zo groot en machtig was en als een Vader voor ze zorgde. Tjilp schudde wild met zijn kop. Hij voelde alleen maar ongeloof. "Als U zo machtig bent," dacht Tjilp boos, "waarom stuurt U die pestkoppen van eksters dan niet weg? En waarom moet ik mijn beste vriend missen?" Ik begrijp het niet meer. Bent U er nog wel, hoort u mij nog?
Het liefst wilde Tjilp heel hard wegvliegen maar het stormde zo hard dat het te gevaarlijk was om weg te gaan. Plotseling moest hij denken aan dat lied wat zijn moeder hem had geleerd toen hij nog een klein kuiken was: Help mij om stil te zijn, als ik bij U kom. Tjilp zette zijn pootjes stevig op de tak, sloot zijn ogen en stopte met mopperen. Hij dwong zichzelf om helemaal stil te worden. Geen boze tjilpjes meer. Alleen maar stilte. Terwijl hij daar in stilte zat bleef het stormen en ook de Eksterbende was nog luidkeels aanwezig, Maar in Tjilp zijn lijf, in zijn hart en in zijn hoofd veranderde er wel iets. Hij voelde een warme, krachtige liefde in zijn lijf. Het voelde ook alsof er een onzichtbare, sterke vleugel beschermend om hem heen werd geslagen. Het zware gevoel in zijn buik verdween en maakte plaats voor nieuwe hoop. Tjilp snapte nog steeds niet waarom die stomme eksters er waren of waarom zijn vriend weg moest. Maar hij voelde dat hij niet alleen was.Zijn geloof kwam weer wat terug: niet omdat alle problemen waren opgelost, maar omdat hij voelde dat in alle problemen de Vader superdicht bij hem was en hem de kracht gaf om door te gaan.
Tjilp opende zijn ogen, zette zijn borst vooruit en liet een luide, stoere overwinningsfluit horen. Hij was er klaar voor.

1E Schriftlezing: Psalm 121 in vertaling van Huub Oosterhuis
Ik sla mijn ogen op naar de bergen:
zou iemand mij komen helpen?
Ja, mijn God komt mij helpen,
de schepper van hemel en aarde.

Hij zal niet toelaten dat je struikelt,
Hij zal niet slapen,
Hij waakt over jou.
Nee, slapen en sluimeren zal Hij niet,
Hij waakt over heel zijn volk.

Onze God houdt de wacht
als een schaduw over je heen.
Overdag zal de zon je niet steken
en 's nachts zal de maan je geen kwaad doen.

Hij houdt alle kwaad van je af,
Hij neemt je onder zijn hoede.
En waar je ook gaat of staat, -
God zal je behoeden voor eeuwig.

Ik sla mijn ogen op naar de bergen:
zou iemand mij komen helpen?
Ja, mijn God komt mij helpen,
de schepper van hemel en aarde.

Overdenking
Gemeente van de opgestane Heer, lieve mensen,
We hoorden zojuist het eerste hoofdstuk van de brief van Paulus aan de gemeente in Thessaloniki. Paulus had de gemeente in Thessaloniki gesticht tijdens zijn tweede zendingsreis, maar hij moest de stad al vrij snel ontvluchten vanwege hevige tegenstand en vervolging. Vanuit Korinthe stuurde hij Timotheüs terug om te kijken hoe het met de gelovigen ging. Toen Timotheüs met goed nieuws terugkwam over hun standvastigheid, schreef Paulus deze brief . In de brief uit hij zijn diepe dankbaarheid voor het geloof, de liefde en de volharding van de Thessalonicenzen onder moeilijke omstandigheden.
We hoorden in het derde vers de drieklank die later wereldberoemd zou worden: geloof, hoop en liefde.
Het is een prachtige, positieve brief die Paulus schreef. Maar ook een brief waar ik me wat ongemakkelijk bij voel. Het beeld dat Paulus schetst van deze gemeente die ondanks enorm moeilijke omstandigheden, Paulus spreekt over zware beproevingen, volhard in geloof, hoop en liefde.
Dat beeld is bijna te mooi om waar te zijn. En als het dan waar is dan ben ik daar best jaloers op.
Want soms is het leven zo rauw en onbegrijpelijk dat vertrouwde woorden voor mij niet zo vertrouwd meer voelen. Geloof en hoop worden dan soms ongeloof en wanhoop. En Liefde wordt dan soms ook door de kilte van het bestaan als veel minder warm ervaren.
Van tevoren sprak ik met wat mensen over het thema van de dienst.
Ook met Simone die ons met haar lied Geen licht aan zee die rauwe en onbegrijpelijke werkelijkheid liet zien.

Mag het in deze gemeente, mag het in deze kerkdienst ook gaan over wanhoop en ongeloof?
Ja ik vind dat het naast geloof en hoop ook moet gaan over wanhoop en ongeloof.
Laten we daar alsjeblieft met elkaar ruimte voor blijven maken.
Wanhoop en ongeloof zijn geen zonden. Het zijn eerlijke littekens van een mens die geconfronteerd wordt met diepe pijn, verlies of mensen die als een judas voor hen zijn.
Wanhoop en ongeloof krijgen ook hun plek in de bijbel. In psalmen klinken regelmatig schreeuwen van Godverlatenheid. Psalm 13: *hoe lang nog Heere, Zult u mij voorgoed vergeten?*
Of psalm 22 *Mijn God mijn God waarom hebt U mij verlaten?*
Ik ben zo blij dat deze teksten ook in de Bijbel staan. Ze laten ons zien dat een mens niet vroom hoeft te doen tegenover God. Dat je je wanhoop, het gevoel dat Hij er niet is niet hoeft te verbergen. Ook de schreeuw' Waar bent U' is een legitiem gebed.

Op deze zondag hoorden we psalm 121.
Deze psalm begint met een existentiële bijna wanhopige vraag:
Ik sla mijn ogen op naar de bergen, zou iemand mij komen helpen?
In de tijd dat deze psalm geschreven werd, waren de bergen rondom Jeruzalem niet alleen mooi, maar vooral onveilig. In de bergen hielden zich rovers, struikrovers en wilde dieren schuil. Bovendien stonden op de toppen van de bergen vaak de altaren van vreemde afgoden (de hoogten).

Als de dichter naar de bergen kijkt, kijkt hij dus letterlijk het gevaar en de onzekerheid in de ogen. Het is de blik van iemand die zich klein en kwetsbaar voelt en zich afvraagt: Waar moet mijn hulp in hemelsnaam vandaan komen als het misgaat?

Het antwoord dat volgt, is een krachtig tegengif voor de angst en de wanhoop.
Het herinnert ons eraan dat de Liefde niet passief toekijkt, maar actief de wacht houdt:
Hij slaapt of sluimert niet: In tegenstelling tot de mens, die uitgeput kan raken van het piekeren, het ongeloof of de wanhoop, raakt God nooit vermoeid.
Wanneer jij de kracht niet meer hebt om te waken, houdt Hij de wacht voor jou.
Als een schaduw over je heen: Een schaduw wijkt nooit van je zijde.
Het is een prachtig, intiem beeld van nabijheid. Juist als de zon te heet brandt (de overbelasting van het leven) of de nacht koud en donker is, biedt Hij bescherming.
Vandaag heb ik bewust gekozen voor de vertaling van Huub Oosterhuis omdat hij zijn vraag en het antwoord herhaald:
En daarmee keert hij na alle beloften van bescherming weer helemaal terug naar de beginvraag: “Ik sla mijn ogen op naar de bergen, waar komt mijn hulp vandaan?”
Dat is nou precies hoe het leven werkt. Zelfs als we weten dat God ons helpt, blijven die dreigende bergen in ons leven soms staan. De wanhoop verdwijnt niet altijd zomaar. Maar de psalm herinnert ons eraan dat we die reis door de bergen niet alleen hoeven te maken. Gods behoedende liefde reist met ons mee—"waar je ook gaat of staat, voor eeuwig."

Ik wil graag nog even met jullie terug naar de brief van Paulus aan de gemeente van Thessaloniki. Die onwijs positieve brief aan die heel gelovige, volhardende gemeente.
En ik vroeg mij af: stel dat Paulus zijn brief vandaag aan ons zou schrijven. Wij die proberen te overleven, ja zo voelt het soms toch in deze hectische gebroken wereld.
Wat zou hij dan aan ons in Godsnaam schrijven.
Ik hoop dat zo’n brief er dan zo uit ziet:
Lieve vrienden,
"Ik zie jullie worsteling. Ik zie de dagen waarop de moed jullie in de schoenen zinkt.
Ik weet hoe het voelt als de muren op je afkomen, als het ongeloof aan je knaagt en de wanhoop als een dichte mist bezit van je neemt."
"Lieve vrienden, als jullie eigen geloof te klein is geworden en de hoop uit jullie handen is geglipt, probeer het dan niet te forceren. Leg je vermoeide hoofd maar neer. Want als alles omvalt, blijft de liefde overeind. En die liefde hoeven jullie niet zelf te produceren; die is er al voor jullie. Een liefde die groter is dan jullie twijfel, die jullie draagt wanneer de grond onder je voeten wegvalt."
Ik groet jullie in verbondenheid met onze Heer Jezus Christus die ons in de Liefde is voorgegaan. Amen

Petra Vossegat-de Bruin